

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2004. gada 14. oktobrī*

Lieta C-39/02

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, piemērojot 1971. gada 3. jūnija protokolu par Tiesas sniegto interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās,

ko *Højesteret* (Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2002. gada 8. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2002. gada 13. februārī, tiesvedībā

Mærsk Olie & Gas A/S

pret

Firma M. de Haan en W. de Boer.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši R. Šintgens [*R. Schintgen*] (referents) un N. Kolnerika [*N. Colneric*],

* Tiesvedības valoda — dāņu.

ģenerālvokāts F. Ležē [*P. Léger*],
sekretārs H. fon Holšteins [*H. von Holstein*], sekretāra palīgs,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 1. aprīlī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Mærsk Olie & Gas A/S* vārdā — S. Johansens [*S. Johansen*], *advokat*,

- *Firma M. de Haan en W. de Boer* vārdā — J. E. Svensons [*J.-E. Svensson*],
advokat,

- Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*] un
J. van Bakela [*J. van Bakel*], pārstāves,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — P. Ormonda [*P. Ormond*], pārstāve, kam
palīdz A. Leitons [*A. Layton*], *barrister*,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — N. B. Rasmusens [*N. B. Rasmussen*] un
A. M. Rušo [*A.-M. Rouchaud*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 13. jūlijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālo nolēmumu ir par to, kā interpretēt 21., 25. un 27. pantu 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV L 299, 1972, 32. lpp.), kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas (OV L 304, 1. lpp., un grozījumi 77. lpp., turpmāk tekstā — “Briseles Konvencija”).

- 2 Šis lūgums tika izteikts tiesvedībā starp sabiedrību *Maersk Olie & Gas A/S* (turpmāk tekstā — “*Maersk*”) un pilnsabiedrību *M. de Haan* un *W. de Boer* (turpmāk tekstā — “kuģu īpašnieki”) par prasību par zaudējumu, ko Ziemeļjūrā [uzstādītiem] zemūdens vadiem nodarījis kuģu īpašniekiem piederošais zvejas traleris, atlīdzību.

Atbilstošās tiesību normas

1957. gada Starptautiskā konvencija par jūras kuģu īpašnieku atbildības ierobežošanu

- 3 1957. gada 10. oktobra Starptautiskās konvencijas par jūras kuģu īpašnieku atbildības ierobežošanu 1. panta 1. punkts (Starptautiskie transporta līgumi, *suppl.*

1-10., 1986. gada janvāris, 81. lpp., turpmāk tekstā — “1957. gada Konvencija”) paredz iespēju kuģu īpašniekam ierobežot savu atbildību noteiktā apmērā attiecībā uz vienu no tajā uzskaitītajiem gadījumiem, izņemot gadījumu, kad prasības pamatā esošais kaitējums ir nodarīts kuģa īpašnieka darbinieku vainas dēļ. Starp uzskaitītajiem gadījumiem b) apakšpunktā minēti materiāli zaudējumi, kurus izraisījusi jebkuras personas, kas atrodas uz kuģa un ir tam piederīga, rīcība, nevērība vai kļūda.

- 4 Atbilstoši šīs konvencijas 3. panta 1. punktam atbildības ierobežojuma summu aprēķina atkarībā no kuģa tilpības un nodarītā zaudējuma veida. Tādējādi gadījumā, kad kaitējuma rezultātā ir nodarīti tikai materiāli zaudējumi, kuģa īpašnieks var ierobežot savu atbildību līdz 1000 frankiem *Poincaré* [monētārām vienībām] par katru kuģa tilpnes tonnu.

- 5 Kad no viena un tā paša gadījuma, kas rada zaudējumus, izrietošo prasību kopums pārsniedz jau noteikto atbildības ierobežojumu, minētās konvencijas 2. panta 2. un 3. punktā paredzēts, ka var tikt izveidots fonds par šim ierobežojumam atbilstošu summu tikai to prasību segšanai, attiecībā uz kurām var izvirzīt atbildības ierobežošanu. Saskaņā ar 3. panta 2. punktu šo fondu sadala “proporcionāli starp kreditoriem to apstiprināto prasījumu apmērā”.

- 6 Atbilstoši 1957. gada Konvencijas 1. panta 7. punkta noteikumiem savas “atbildības ierobežošanas pieprasīšana nenozīmē šīs atbildības atzišanu”.

7 Šīs konvencijas 4. pantā noteikts:

“[...] noteikumus attiecībā uz ierobežojuma fondu, ja tādi ir, izveidošanu un sadalījumu un visus procedūras noteikumus nosaka tās valsts tiesību akti, kurā fonds ir izveidots.”

8 No lietas materiāliem izriet, ka Nīderlandes Karalistei pamata lietas faktu rašanās laikā bija saistoša 1957. gada Konvencija.

Briseles Konvencija

9 No Briseles Konvencijas preambulas izriet, ka atbilstoši EKL 293. pantam tās mērķis ir vienkāršot tiesu nolēmumu savstarpēju atzīšanu un izpildi, kā arī nodrošināt personu tiesisko aizsardzību Kopienā. Tāpat preambulā ir norādīts, ka šim nolūkam līgumslēdzēju valstu tiesu jurisdikcija ir jānosaka starptautiskā kārtībā.

10 Briseles Konvencijas 2. pantā noteikta vispārēja norma par to, ka atbildētāja domicila valsts tiesas ir kompetentas. Tomēr minētās konvencijas 5. pantā noteikts, ka “lietās, kas attiecas uz deliktu vai kvazideliktu”, atbildētāju var iesūdzēt “tās valsts tiesā, kur kaitējums nodarīts”.

11 Šīs konvencijas 6.a pantā papildināts:

“Ja, izmantojot šo konvenciju, tiesas jurisdikcijā kādā līgumslēdzējā valstī ir prasības attiecībā uz atbildību par tāda kuģa izmantošanu vai darbināšanu, minētās tiesas vai visu citu tiesu, kas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem šai nolūkā veic aizvietošanu, jurisdikcijā ir prasības par tādas atbildības ierobežošanu.”

12 Turklāt Briseles konvencijas mērķis ir novērst to, ka tiek pieņemti pretrunīgi nolēmumi. Tāpat tas attiecināms uz Konvencijas 21. pantu par *lis pendens*:

“Ja prasības par vienu un to pašu pamatu un priekšmetu starp tām pašām pusēm [lietas dalībniekiem] ceļ dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās, visas pārējās tiesas, izņemot tiesu, kurā pirmajā iesniegta lieta, pēc pašu iniciatīvas aptur lietas izskatīšanu, līdz tiek noskaidrota jurisdikcija tai tiesai, kurā pirmajā iesniegta lieta.

Ja otras tiesas jurisdikcija tiek apstrīdēta, tā tiesa, kurai jāatsakās no jurisdikcijas, var apturēt lietas izskatīšanu”.

13 Turklāt šīs konvencijas 22. pantā noteikts:

“Ja saistītās prasības ir celtas dažādu līgumslēdzēju valstu tiesās un tiek izskatītas pirmajā instancē, visas tiesas, izņemot tiesu, kurā pirmajā iesniegta lieta, pēc pašu iniciatīvas aptur lietas izskatīšanu, līdz tiek noskaidrota tās tiesas jurisdikcija, kurā pirmajā iesniegta lieta.

Šīs tiesas pēc kāda lietas dalībnieka pieprasījuma var atteikties no jurisdikcijas, ja tiesību akti pieļauj saistīto lietu apvienošanu un abu lietu izskatīšana ir (tās) tiesas jurisdikcijā, kurā pirmajā iesniegta lieta.

Šajā pantā prasības uzskata par saistītām, ja tās ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt vienlaicīgi, lai novērstu pretrunīgu nolēmumu risku, ko rada atsevišķas tiesvedības”.

14 Atzišanas jautājumā minētās konvencijas 25. pantā noteikts:

“Šajā konvencijā “nolēmums” ir visi nolēmumi, kas pieņemti kādas dalībvalsts tiesā, neatkarīgi no tās nosaukuma, tostarp dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana, ko veic tiesas ierēdnis”.

15 Briseles Konvencijas 26. panta pirmajā daļā noteikts:

“Līgumslēdzējā valstī pieņemtus nolēmumus bez kādas īpašas procedūras atzīst pārējās dalībvalstīs”.

16 Tomēr atbilstoši 27. panta noteikumiem:

“Nolēmumus neatzīst

[..]

2. gadījumos — ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav uzrādīts pietiekami savlaicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību;

[..].”

- 17 Briseles Konvencijai pievienotā Protokola IV pantā noteikts:

“Personām, kuras atrodas citas līgumslēdzējas valsts teritorijā, izsniedzamie tiesas un ārpustiesas dokumenti [..] jāpārsūta saskaņā ar Konvenciju vai starp līgumslēdzējām valstīm noslēgtiem nolīgumiem.

[..]”

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

- 18 1985. gada maijā *Maersk* uzstādīja naftas un gāzes vadu Ziemeļjūrā. 1985. gada jūnijā ar kuģu īpašniekiem piederošo traleri tika veiktas zvejas darbības apgabalā, kurā bija uzstādīti minētie vadi. *Maersk* konstatēja, ka minētie vadi tika bojāti.

- 19 Ar 1985. gada 3. jūlija vēstuli *Maersk* informēja kuģu īpašniekus par to, ka tā tos uzskata par atbildīgiem šo zaudējumu nodarīšanā, kuru novēršanas izmaksas tika novērtētas USD 1 700 019 un GBP 51 961,58 apmērā.
- 20 1987. gada 23. aprīlī kuģu īpašnieki cēla prasību par savas atbildības ierobežošanu *Arrondissementsrechtbank Groningen* (Nīderlande) [Hroningenas pirmās instances tiesa], kas ir [tiem piederošā] tralera reģistrācijas vieta. 1987. gada 27. maijā šī tiesa izdeva rīkojumu, ar to pagaidu kārtībā nosakot šo ierobežojumu līdz NLG 52 417,40 un liekot kuģu īpašniekiem deponēt šo summu un vēl NLG 10 000 tiesas izdevumu segšanai. Ar 1987. gada 5. jūnija telefaksu kuģu īpašnieku advokāti informēja *Maersk* par šo rīkojumu.
- 21 1987. gada 20. jūnijā *Maersk* cēla prasību pret kuģa īpašniekiem par zaudējumu atlīdzību *Vestre Landsret* (Dānija) [Rietumu apgabala tiesa].
- 22 Šī paša gada 24. jūnijā *Maersk* iesniedza apelācijas sūdzību *Gerechtshof Leeuwarden* (Nīderlande) [Leivardenas apelācijas tiesa] par *Arrondissementsrechtbank Groningen* izdoto rīkojumu, kā pamatu izvirzot šīs tiesas jurisdikcijas trūkumu. 1988. gada 6. janvārī apelācijas tiesa apstiprināja pirmās instances nolēmumu, jo īpaši atsaucoties uz Briseles Konvencijas 2. un 6.a pantu. *Maersk* kasācijas sūdzību neiesniedza.
- 23 1988. gada 1. februārī administrators ar ierakstītu vēstuli *Maersk* advokātam darīja zināmu tiesas nolēmumu par atbildības ierobežojumu fondu izveidi un ar šī paša gada 25. aprīļa vēstuli uzaicināja *Maersk* pieteikt savus [kreditora] prasījumus.

- 24 *Maersk* uz šo aicinājumu neatsaucās, bet tā vietā cēla prasību Dānijas tiesā. Nepastāvot iesniegtiem kreditoru pieteikumiem, saskaņā ar Nīderlandes tiesas prasību deponēto naudas summu atmaksāja kuģu īpašniekiem 1988. gada decembrī.
- 25 Ar 1988. gada 27. aprīļa nolēmumu *Vestre Landsret* atzina, ka Nīderlandes tiesas 1987. gada 27. maija un 1988. gada 6. janvāra nolēmumi ir uzskatāmi par tiesas nolēmumiem Briseles Konvencijas 25. panta izpratnē, jo *Maersk* bija iespēja aizstāvēties tiesas [procesa norises] laikā.
- 26 Izvērtējot to, ka Nīderlandē un Dānijā uzsāktās tiesvedības bija starp tiem pašiem lietas dalībniekiem par vienu un to pašu pamatu un priekšmetu un ka šo apgalvojumu nevar atzīt par spēkā neesošu tādēļ, ka *Maersk* nav aizstāvējusi savas intereses tiesvedībā par atbildības ierobežojumu, *Vestre Landsret* nosprieda, ka ir izpildīti nosacījumi, no kuriem ir atkarīga *lis pendens* atzišana saskaņā ar Briseles Konvencijas 21. pantu.
- 27 Ņemot vērā to, ka Nīderlandē lietu nodeva izskatīšanai tiesā agrāk (1987. gada 23. aprīlis) nekā Dānijā, un ievērojot *Arrondissementsrechtbank Groningen* apelācijā apstiprināto atzinumu par to, ka tā bija kompetenta pieņemt nolēmumu, *Vestre Landsret*, piemērojot Briseles Konvencijas 21. panta otro daļu, atteicās no jurisdikcijas par labu Nīderlandes tiesai.
- 28 *Maersk* par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Højesteret* [Dānijas Augstākā tiesa] *Anke-OG Kaeremalsudvalg* [Apelācijas un iebildumu izskatīšanas komiteja].

29 Uzskatot, ka lietā noskaidrojami jautājumi par Briseles Konvencijas 21., 25. un 27. panta interpretāciju, iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai procedūra [saskaņā ar 1957. gada Konvenciju], ar kuru pēc kuģu īpašnieku prasības paredz izveidot atbildības ierobežojuma fondus, ietilpst [Briseles] Konvencijas 21. panta piemērošanas jomā, ja prasībā skaidri norādīta persona, kura varētu tikt skarta kā potenciāli cietusī persona?

- 2) Vai nolēmums, ar kuru tiek uzdots izveidot atbildības ierobežojuma fondus atbilstoši 1986. gadā spēkā esošajiem Nīderlandes procesuālajiem noteikumiem, ir tiesas nolēmums iepriekš minētās konvencijas 25. panta nozīmē?

- 3) Vai Nīderlandes tiesas 1987. gada 27. maijā atbilstoši šajā laikā spēkā esošajām Nīderlandes tiesību normām izveidotais atbildības ierobežojuma fonds, neizsniedzot dokumentu, ar kuru ierosināta lieta attiecīgajam kreditoram, šodien var būt pamats atzīšanas atteikumam citā dalībvalstī, pamatojoties uz iepriekš minētās konvencijas 27. panta 2. [punktu]?

- 4) Apstiprinošas atbildes gadījumā uz trešo jautājumu, vai attiecīgajam kreditoram tiek liegtas tiesības atsaukties uz [Konvencijas] 27. panta 2. [punktu], pamatojoties uz to, ka dalībvalstī, kurā tika izveidots ierobežojuma fonds, tas ir iesniedzis jautājumu par jurisdikciju augstākstāvošā tiesā, iepriekš neminot to, ka tam netika izsniegts dokuments, ar kuru ierosināta lieta?”

Par pirmo jautājumu

- 30 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot pēc būtības, vai kuģa īpašnieka celtā prasība ligumslēdzējas valsts tiesā par atbildības ierobežošanas fondu izveidošanu, norādot iespējamo cietušo (personu), no vienas puses, un prasība par zaudējumu atlīdzību, ko citā ligumslēdzējas valsts tiesā šī cietusī persona cēlusi pret kuģa īpašnieku, no otras puses, ir prasības, kurām ir viens un tas pats pamats un priekšmets, kas celtas starp tiem pašiem lietas dalībniekiem Briseles Konvencijas 21. panta nozīmē.
- 31 Sākotnēji ir jāatgādina, ka pareizas tiesvedības un taisnīguma interesēs Kopienā 21. pants kopā ar 22. pantu par saistītām lietām Briseles Konvencijas 8. nodaļas II sadaļā bija paredzēts, lai novērstu paralēlas tiesvedības dažādās ligumslēdzējās valstīs un nolēmumu pretrunīgumu, kas no tām var izrietēt. Šī regula paredz arī jebkāda iespējamā veidā (jau) no paša sākuma izslēgt tādas situācijas iespējamību, kāda tā paredzēta minētās konvencijas 27. panta 3. punktā, proti, nolēmumu neatzīst, jo tas nav saderīgs ar starp tiem pašiem lietas dalībniekiem [jau] pasludināto nolēmumu tā izpildītājā dalībvalstī (skat. Tiesas 1987. gada 8. decembra spriedumu lietā 144/86 *Gubisch Maschinenfabrik*, *Recueil*, 4861. lpp., 8. punkts, un Tiesas 2003. gada 9. decembra spriedumu lietā C-116/02 *Gasser*, *Recueil*, I-14693. lpp, 41. punkts).
- 32 No [minētā] izriet, ka, lai sasniegtu šos mērķus, [Konvencijas] 21. pants ir jāinterpretē paplašināti, pamatā aptverot visus *lis pendens* gadījumus ligumslēdzēju valstu tiesās neatkarīgi no pušu domicila (Tiesas 1991. gada 27. jūnija spriedums lietā C-351/89 *Overseas Union Insurance u.c.*, *Recueil*, I-3317. lpp., 16. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā *Gasser*, 41. punkts).

- 33 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka procedūra, kas paredz izveidot tādas atbildības ierobežojuma fondus, kāda tā tika īstenota Nīderlandes tiesā, ļauj kuģu īpašniekam attiecībā uz vienu no 1957. gada Konvencijas 1. panta 1. punktā uzskaitītajiem prasību gadījumiem ierobežot savu atbildību atbilstoši tās 3. pantam aprēķinātās summas apmērā tādējādi, ka kreditori, kas šajā pašā gadījumā radīja zaudējumus, nevar atgūt no kuģa īpašniekiem citas summas kā tikai tās, kuras var piemērot šīs procedūras ietvaros.
- 34 Šāda veida prasība par atbildības ierobežojuma fondu izveidošanu noteikti ir prasība Briseles Konvencijas 21. panta nozīmē. Tomēr ir jāpārbauda, vai tai ir tāds pats pamats un priekšmets kā prasībai par zaudējumu atlīdzību, ko cēla cietusī persona pret kuģu īpašnieku citā līgumslēdzējā valstī, un vai šīs prasības ir celtas starp tiem pašiem lietas dalībniekiem. Šiem trijiem kumulatīvajiem nosacījumiem ir jābūt izpildītiem, lai varētu konstatēt *lis pendens* situāciju atbilstoši Briseles Konvencijas 21. pantam.
- 35 Tomēr, no vienas puses, minētajām prasībām acīmredzami nav viena un tā pašā priekšmeta. Prasības par zaudējumu atlīdzību mērķis ir atzīt atbildētāja atbildību, savukārt prasības par atbildības ierobežošanu mērķis ir ierobežot personas atbildību gadījumā, ja tiek atzīta tās atbildība [notikušajā], 1957. gada Konvencijas aprēķinātās summas apmērā, paturot prātā to, ka saskaņā ar minētās Konvencijas 1. panta 7. punktu "atbildības ierobežošanas pieprasīšana nenozīmē šīs atbildības atzīšanu".
- 36 Apstākļi, ka atbildības ierobežojuma fonda izveidošanas procedūras ietvaros administrators pārbauda kreditoru pieteikumus vai arī ka tos var apstrīdēt parādnieks, nerada pamatu apšaubīt šo analīzi. Tiešām, kā jau Tiesa to ir lēmusi, lai pārliecinātos par to, vai šīm divām prasībām ir viens un tas pats priekšmets

Briseles Konvencijas 21. panta nozīmē, kā arī tas izriet no šī panta redakcijas — ir jāņem vērā tikai prasītāju attiecīgās prasības katrā atsevišķā prāvā, nevis atbildētāju iespējami izvirzītie aizstāvības pamati (Tiesas 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-111/01 *Gantner Electronic, Recueil*, I-4207. lpp., 26. punkts).

37 No otras puses, attiecīgajām prasībām nav arī viena un tā paša priekšmeta Konvencijas 21. panta nozīmē.

38 Tā kā jēdziens “pamats” ietver faktu un juridisko normu kopumu, kas izvirzīts kā prasības pamatojums (skat. Tiesas 1994. gada 6. decembra spriedumu lietā C-406/92 *Tatry, Recueil*, I-5439. lpp., 39. punkts), ir jāatzīst, ka, pat pieņemot to, ka šo divu tiesvedību pamatā esošie fakti ir identiski, atšķiras juridiskās normas, kas ir pamatā katrai prasībai, kā to arī atzīmēja *Maersk*, Komisija un ģenerālvokāts savu secinājumu 41. punktā. Prasība par zaudējumu atlīdzību ir balstīta uz ārpusligumisko atbildību, turpretim prasība par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu ir balstīta uz 1957. gada Konvenciju un to īstenojošām Nīderlandes tiesību normām.

39 Tādējādi, nepastāvot vajadzībai pārbaudīt trešo nosacījumu par identiskām pusēm, ir jāsecina, ka, iztrūkstot identiskam prasības priekšmetam un pamatam starp tādu procedūru par kuģu īpašnieka atbildības ierobežojuma fondu izveidošanu, kāda tika izvirzīta pamata lietā Nīderlandes tiesā, un prasību par zaudējumu atlīdzību, kas celta iesniedzējtiesā, nav konstatējama *lis pendens* situācija atbilstoši Briseles Konvencijas 21. panta noteikumiem.

- 40 Principā ar šo secinājumu, kā to arī atzīmēja Apvienotās Karalistes valdība un ģenerāladvokāts savu secinājumu 45. punktā, netiek radīts šķērslis Briseles Konvencijas 22. panta piemērošanai. Tādas prasības, kādas tās ir pamata lietā, ir pietiekami cieši savstarpēji saistītas, lai tās varētu uzskatīt par “saistītām” šī panta trešās daļas nozīmē tādējādi, ka otrā iesaistītā tiesa var apturēt tiesvedību.
- 41 Tomēr šajā gadījumā nav jāpārbauda ne Briseles Konvencijas 22. panta piemērošanas nosacījumi, ne, jo īpaši, jānosaka, kura bija pirmā iesaistītā tiesa, jo no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka tiesvedība *Arrondissementsrechtbank Groningen* ir pilnībā izbeigta un ka, nepastāvot skarto personu prasījumiem, pēc šīs tiesas lēmuma deponēto summu atmaksāja kuģu īpašniekiem 1988. gada decembrī. Pie šādiem nosacījumiem Konvencijas 22. panta nozīmē “saistītas prasības” vairāk nepastāv.
- 42 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka kuģu īpašnieka celtā prasība līgumslēdzējā valstī par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu, vienlaikus norādot iespējamo cietušo personu, no vienas puses, un šīs cietušās personas celtā prasība par zaudējumu atlīdzību pret šo kuģu īpašnieku, no otras puses, neveido *lis pendens* situāciju Briseles Konvencijas 21. panta nozīmē.

Par otro jautājumu

- 43 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai tāds nolēmums par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu, kāds tas ir pamata lietā, ir tiesas nolēmums Briseles Konvencijas 25. panta nozīmē.

- 44 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka atbilstoši šī 25. panta noteikumiem “nolēmuma” jēdziens minētās konvencijas nozīmē ietver “visus nolēmumus, kas pieņemti kādas dalībvalsts tiesā, neatkarīgi no tās nosaukuma”.
- 45 Kā jau Tiesa to ir lēmusi (skat. 1994. gada 2. jūnija spriedumu lietā C-414/92 *Solo Kleinmotoren, Recueil*, I-2237. lpp., 17. punkts), lai aktu varētu kvalificēt par “nolēmumu” Konvencijas nozīmē, tas jāizdod līgumslēdzējas valsts tiesu iestādei, savā jurisdikcijā pieņemot lēmumu par strīdigajiem jautājumiem starp lietas dalībniekiem.
- 46 Kā tas tika atzīmēts ziņojumā par Briseles Konvenciju (OV C 59, 1979, 71. lpp., 184. punkts), šis konvencijas 25. pants netiek ierobežots ar nolēmumiem, ar kuriem prāvu izbeidz pilnīgi vai daļēji, bet attiecas arī uz nolēmumiem pirms pasludināšanas vai tādiem, ar kuriem tiek uzdots veikt pagaidu vai aizsardzības pasākumus.
- 47 Tādējādi tāds nolēmums kā *Arrondissementrechtbank Groningen* 1997. gada 27. maija rīkojums, ar kuru pagaidu kārtībā tiek noteikts kuģa īpašnieka atbildības ierobežojuma summas apmērs, ietilpst Briseles Konvencijas 25. panta piemērošanas jomā.
- 48 Tomēr *Maersk* apgalvo, ka šis rīkojums nav “nolēmums” 25. panta nozīmē, jo tas tika pieņemts procesa, kas neietvēra sacikstes principu, noslēgumā.

49 Šo iebildumu nevar pieņemt.

50 Tiešām, lai gan atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai tā ir taisnība, ka Konvencijā galvenokārt paredzēti tiesas nolēmumi, kuri pirms to atzīšanas un izpildīšanas ir pieprasīti citā valstī, kas nav izcelsmes valsts, un pastāvot pretrunīgiem noteikumiem par to, vai tie bija vai varēja šajā izcelsmes valstī veidot sacikstes procesa priekšmetu (Tiesas 1980. gada 21. maija spriedums lietā 125/79 *Denilauler, Recueil*, 1553. lpp., 13. punkts), ir skaidri jānoteic, ka, pat ja tas ir ticis pieņemts procesa, kas nav pakļauts sacikstes principam, kurā lietas dalībnieki [vēl] netika uzklausi, noslēgumā, Nīderlandes tiesas rīkojums var tikt pakļauts debatēm saskaņā ar sacikstes principu, pirms radies jautājums par tā atzīšanu vai izpildi saskaņā ar Konvenciju, (skat. arī šajā ziņā Tiesas 1995. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-474/93 *Hengst Import, Recueil*, I-2113. lpp., 14. punkts).

51 Kā arī [tas] izriet no lietas materiāliem, šādam rīkojumam nav nekādu tiesisku seku pirms tā paziņošanas kreditoriem, kuri tādējādi var izvirzīt savas tiesības tiesā, kas to pieņēmusi, apstrīdot parādnieka tiesības uz to, ka tam tiek piemērots gan atbildības ierobežojums, gan šī ierobežojuma apmērs. Turklāt kreditori var iesniegt apelācijas sūdzību par šo rīkojumu, apstrīdot to pieņēmušās tiesas jurisdikciju — kāds arī bija dotais gadījums pamata lietā.

52 Nemot vērā iepriekš minēto, uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka nolēmums, ar kuru uzdod izveidot tādas atbildības ierobežojuma fondus, kādi tie ir pamata lietā, ir tiesas nolēmums Briseles Konvencijas 25. panta nozīmē.

Par trešo un ceturto jautājumu

- 53 Ar trešo un ceturto jautājumu, kas jāizskata kopā, iesniedzējtiesa jautā, vai nolēmumu par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu, kas pieņemts, iepriekš neizsniedzot dokumentu, ar kuru tika ierosināta lieta attiecīgajam kreditoram, var atteikties atzīt citā līgumslēdzējā valstī, piemērojot Briseles Konvencijas 27. panta 2. punktu, kas ietver gadījumu, kad kreditors ir iesniedzis apelācijas sūdzību par šo nolēmumu, lai apstrīdētu tās tiesas jurisdikciju, kas to pieņēmusi, iepriekš neminot to, ka tam netika izsniegts dokuments, ar kuru ierosināta lieta.
- 54 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Konvencijas 27. pantā uzskaitīti nosacījumi līgumslēdzējā valstī, no kuriem ir atkarīga citā līgumslēdzējā valstī pieņemto nolēmumu atzīšana. Atbilstoši minētā panta 2. punktam atzīšanu atsaka, "ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav izsniegts pietiekami savlaicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību".
- 55 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai šī noteikuma mērķis ir nodrošināt to, lai, ja atbildētājam nav bijusi iespēja aizstāvēties viņa izcelsmes vietas tiesā, kas pieņēmusi nolēmumu, to nevarētu atzīt un izpildīt saskaņā ar Konvenciju (Tiesas 1981. gada 16. jūnija spriedums lietā 166/80 *Kloms, Recueil*, 1593. lpp., 9. punkts; Tiesas 1993. gada 21. aprīļa spriedums lietā C-172/91 *Sonntag, Recueil*, I-1963. lpp., 38. punkts, un iepriekš minētā Tiesas sprieduma lietā *Hengst Import* 17. punkts).
- 56 No tā izriet, ka nolēmuma neatzīšana, pamatojoties uz Briseles Konvencijas 27. panta 2. punktā norādītajiem iemesliem, ir iespējama tikai tad, ja pamata tiesvedības laikā nepiedalās atbildētājs. Tātad šo noteikumu nevar izvīrīt, ja atbildētājs ir piedalījies [tiesvedībā] vai tam vismaz ir darīti zināmi prasības fakti un bijusi iespēja nodrošināt aizstāvēšanos (iepriekš minētā Tiesas sprieduma lietā *Sonntag* 39. punkts).

- 57 Šajā gadījumā ir jāatzīst, ka *Maersk* nevienu reizi neieradās uz tiesas procesu par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu. Tomēr tas iesniedza apelācijas sūdzību par 1987. gada 27. maija lēmumu; kā ģenerāladvokāts to norādīja savu secinājumu 60. punktā, tas attiecās tikai uz [šo] lēmumu pieņēmušās tiesas jurisdikciju, to nevar uzskatīt par ekvivalentu atbildētāja klātesamībai tiesvedībā par atbildības ierobežojuma fonda izveidošanu noteiktā apmērā. Tādējādi atbilstoši Konvencijas 27. panta 2. punkta noteikumiem atbildētājs uzskatāms par tādu, kas [tiesvedībā] nepiedalījās.
- 58 Pastāvot šādiem nosacījumiem, saskaņā ar šo pēdējo noteikumu, lai atbilstoši Briseles Konvencijai nolēmumu par atbildības ierobežojuma fondu izveidošanu varētu atzīt, dokuments, ar kuru ierosināta lieta, bija atbilstoši noteikumiem un savlaicīgi jāizsniedz *Maersk*.
- 59 Šajā sakarā ir jāņem vērā tādas atbildības ierobežojuma fondu izveidošanas īpatnības, kādas tās noteiktas Nīderlandes tiesībās, saskaņā ar kurām rīkojumu, ar kuru pagaidu kārtībā nosaka maksimālo atbildības apjomu vispirms apstiprina tiesas vienpusējas tiesvedības noslēgumā, kam seko debates saskaņā ar sacikstes principu, kā tas arī atzīmēts šī sprieduma 50. punktā. Šāds rīkojums ir uzskatāms par ekvivalentu dokumentam, ar kuru tiek uzsākta tiesvedība minētās Konvencijas 27. panta 2. punkta nozīmē.
- 60 No lietas materiāliem izriet, ka, no vienas puses, *Arrondissementsrechtbank Groningen* ieceltais administrators ar ierakstītu vēstuli 1988. gada 1. februārī informēja *Maersk* par 1987. gada 27. maija lēmuma saturu un, no otras puses, saskaņā ar Nīderlandes valdības iesniegtajiem norādījumiem šāds paziņojums ir parasti pieņemta prakse no Nīderlandes tiesību un 1965. gada 15. novembrī Hāgā parakstītās Konvencijas viedokļa attiecībā uz tiesas un ārpus tiesas dokumentu

izsniegšanu civillietu un komercietu jautājumos, kas pamata faktu rašanās laikā bija saistoši Nīderlandei un Dānijas Karalistei.

- 61 Attiecīgās valsts, kurā tikusi prasīta atzišana, tiesai ir jāizvērtē, vai šis paziņojums ir bijis savlaicīgs, lai ļautu atbildētājam efektīvi aizstāvēties, ņemot vērā visus lietas apstākļus (iepriekš minētais spriedums lietā *Klomps*, 20. punkts, kā arī Tiesas 1985. gada 11. jūnija spriedums lietā 49/84 *Debaecker* un *Plouvier*, *Recueil*, 1779. lpp., 31. punkts).
- 62 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka nolēmumu, ar kuru tiek uzdots izveidot atbildības ierobežojuma fondu, iepriekš neizsniedzot dokumentu, ar kuru ierosināta lieta par šāda fonda izveidi, attiecīgajam kreditoram, pat ja šis kreditors ir iesniedzis apelācijas sūdzību par šo nolēmumu, lai apstrīdētu to pieņēmušās tiesas jurisdikciju, nevar atteikties atzīt citā līgumslēdzējā valstī, piemērojot Briseles Konvencijas 27. panta 2. punktu, pastāvot nosacījumam, ka tas pats ir atbildētājam paziņots vai izsniegts atbilstoši noteikumiem un savlaicīgi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 63 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Citi tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospiež:

- 1) prasība, ko līgumslēdzējas valsts tiesā cēlis kuģa īpašnieks par atbildības ierobežojuma fondu izveidošanu, vienlaikus norādot iespējamo cietušo personu zaudējumu gadījumā, no vienas puses, un, no otras puses, prasība par zaudējumu atlīdzību, ko citas līgumslēdzējas valsts tiesā iesniegusi šī cietusī persona pret kuģa īpašnieku, neveido *lis pendens* situāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un tiesu spriedumu izpildi civillietās un komercietās, kas grozīta ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas 21. panta nozīmē;
- 2) tāds nolēmums, ar kuru tiek uzdots izveidot atbildības ierobežojuma fondu, kāds tas ir pamata lietā, ir tiesas nolēmums šīs Konvencijas 25. panta nozīmē;
- 3) nolēmumu, ar kuru tiek uzdots izveidot atbildības ierobežojuma fondu, iepriekš neizsniedzot dokumentu, ar kuru ierosināta lieta attiecīgajam kreditoram, pat ja šis kreditors ir iesniedzis apelācijas sūdzību par šo nolēmumu, lai apstrīdētu to pieņēmušās tiesas jurisdikciju, nevar atteikties atzīt citā līgumslēdzējā valstī, piemērojot minētās Konvencijas 27. panta 2. punktu, pastāvot nosacījumam, ka tas pats ir atbildētājam paziņots vai izsniegts atbilstoši noteikumiem un savlaicīgi.

[Paraksti]